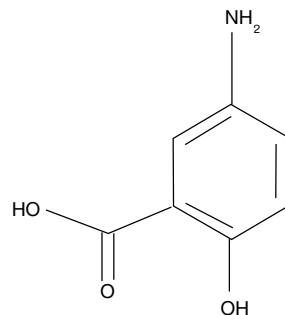

ยานำรู้

Mesalazine (5-Aminosalicylic acid, 5-ASA)

จันทริกา สนั่นเกียรติเจริญ ภ.บ.*

สูตรโครงสร้าง

ชื่อสามัญ : Mesalazine (5-Aminosalicylic acid, 5-ASA)

ชื่อการค้า : Salofalk®

รูปแบบของยา : ยาเม็ด (enteric-coated tablet) ขนาด 500 มิลลิกรัม

ยาสวนทวารหนัก (enema) ขนาด 4 กรัม/ 60 มิลลิลิตร

กลไกการออกฤทธิ์

Mesalazine (5-aminosalicylic acid) เป็น active component ของ sulfasalazine ยังไม่ทราบกลไกการออกฤทธิ์ที่เฉพาะเจาะจงของ mesalazine แต่น่าจะสัมพันธ์กับการยับยั้งการสร้าง prostaglandin, prostacyclin และ leukotriene LTB₄ ในกระบวนการอักเสบโดยออกฤทธิ์เฉพาะที่มากกว่าออกฤทธิ์ทั่วร่างกาย

เภสัชจลนศาสตร์

การดูดซึม (Absorption) :

- ทางทวารหนัก มีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับเวลาที่ยาค้างอยู่บริเวณลำไส้ สภาวะโรคของทางเดินอาหาร และค่า pH ของลำไส้

- ยารับประทาน ดูดซึมประมาณร้อยละ 28

การเปลี่ยนแปลงยา (Metabolism) :

- เปลี่ยนแปลงที่ตับและทางเดินอาหาร เป็น acetyl-5-aminosalicylic acid

เวลาครึ่งชีวิตของยา (Half-life elimination) :

- 5-Aminosalicylic acid : 0.5-1.5 ชั่วโมง
- Acetyl-5-aminosalicylic acid : 5-10 ชั่วโมง

ระดับยาสูงสุด (Time to peak) :

- serum 4-7 ชั่วโมง

การขับถ่าย (Excretion) : ส่วนใหญ่ทางปัสสาวะ

* กลุ่มงานเภสัชกรรม โรงพยาบาลพระปกเกล้า จังหวัดจันทบุรี

(ในรูป metabolites), ทางอุจจาระ (<ร้อยละ 2)

ข้อบ่งใช้

รักษาลำไส้ใหญ่อักเสบที่มีแผลเปื่อยร่วมด้วย (ulcerative colitis) และ Crohn's disease ลำไส้ใหญ่อักเสบจากการฉายรังสี (radiation colitis) ใช้รักษาอาการเฉียบพลันและเรื้อรัง โดยป้องกันการกลับเป็นใหม่ด้วย

ขนาดยาและวิธีใช้

- ยารับประทาน : เหมาะที่จะใช้ใน ulcerative colitis, Crohn's disease บริเวณลำไส้ส่วนต้น ให้ยา ขนาด 1 กรัม ก่อนอาหาร วันละ 4 เวลา นาน 8-12 สัปดาห์ ขึ้นอยู่กับความรุนแรงของโรค

- ยาสวนทวารหนัก : เหมาะที่จะใช้ใน Ulcerative colitis, Crohn's disease บริเวณลำไส้ส่วนปลาย ใช้สวนทวารครั้งละ 1 ขวด (4 กรัม/ 60 มิลลิตร) วันละ 1 ครั้ง ก่อนนอน จะได้ผลดีถ้าปล่อยตัวยาไว้ในลำไส้ทั้งคืน ประมาณ 8 ชั่วโมง ระยะเวลาที่ใช้ยานาน 8-12 สัปดาห์ ขึ้นอยู่กับความรุนแรงของโรค

วิธีใช้ยาสวนทวารหนัก

เขย่าขวดยา ก่อนใช้ เปิดฝาขวด ขวดยา ในแนวตั้งเพื่อไม่ให้น้ำยาหกออก นอนตะแคงซ้ายโดยเหยียดขาซ้ายตรงและงอขาขวา จากนั้นสอดส่วนปลายของขวดยาเข้าในทวาร (สามารถใช้สารหล่อลื่นทาส่วนปลายเพื่อให้สอดใส่ได้ง่ายขึ้น) จับขวดยาให้ชิดด้านท้องน้อย จากนั้นจับขวดให้แน่น งอตัวเล็กน้อยเพื่อให้ส่วนปลายจ่อไปด้านหลัง ค่อย ๆ บีบขวดยาช้า ๆ จนน้ำยาหมด แล้วจึงดึงขวดออก นอนอยู่ในท่าเดิมประมาณ 30 นาที เพื่อให้ตัวยาระบายไปทั่วลำไส้ จะได้ผลดีถ้าปล่อยตัวยาไว้ในลำไส้ทั้งคืน (ประมาณ 8 ชั่วโมง)

อาการไม่พึงประสงค์

อาการไม่พึงประสงค์ที่พบบ่อยกว่า ร้อยละ 10

- ระบบประสาทส่วนกลาง : ปวดศีรษะ, ปวด (ร้อยละ 14)

- ระบบทางเดินอาหาร : ปวดท้อง (ร้อยละ 18, enema ร้อยละ 8), เรอ (ร้อยละ 16)

- ระบบทางเดินหายใจ : คอหอยอักเสบ (ร้อยละ 11)

อาการข้างเคียงที่พบ ร้อยละ 1-10

- ระบบหัวใจและหลอดเลือด : เจ็บหน้าอก (ร้อยละ 3), อวัยวะส่วนปลายบวม (ร้อยละ 3)

- ระบบประสาทส่วนกลาง : หนาวสั่น (ร้อยละ 3), เวียนศีรษะ, ไข้ (enema ร้อยละ 3), นอนไม่หลับ (ร้อยละ 2), รู้สึกไม่สบายกาย (ร้อยละ 2)

- ผิวหนัง : ผื่น (ร้อยละ 6), คัน (ร้อยละ 3, enema ร้อยละ 1), สิว (ร้อยละ 2)

- ระบบทางเดินอาหาร : ปวดท้อง (enema ร้อยละ 8), colitis exacerbation (ร้อยละ 3), ท้องผูก (ร้อยละ 5), อาหารไม่ย่อย (ร้อยละ 6), ท้องอืด (enema ร้อยละ 6), ริดสีดวงทวาร (enema ร้อยละ 1), คลื่นไส้ (ร้อยละ 3), คลื่นไส้และอาเจียน (ร้อยละ 1), เจ็บบริเวณทวารหนัก (enema ร้อยละ 1), อาเจียน (ร้อยละ 5)

- อาการข้างเคียงเฉพาะที่ : เจ็บบริเวณที่สวนทวารหนัก (ร้อยละ 1)

- Neuromuscular & skeletal : ปวดหลัง (ร้อยละ 7, enema ร้อยละ 1), เจ็บปวดที่ข้อต่อ (ร้อยละ 5), hypertonia (ร้อยละ 5), ปวดกล้ามเนื้อ (ร้อยละ 3), ข้ออักเสบ (ร้อยละ 2), ปวดขา/ข้อต่อ (enema ร้อยละ 2)

- สายตา : เยื่อตาขาวอักเสบ (ร้อยละ 2)

- ระบบทางเดินหายใจ : Flu-like syndrome (ร้อยละ 3, enema ร้อยละ 5), ไอ (ร้อยละ 2)

- อื่น ๆ : เหนื่อยมากผิดปกติ (ร้อยละ 3)

ปฏิกิริยาระหว่างยา

เพิ่มฤทธิ์/พิษของยา :

- Mesalazine เพิ่มความเสี่ยงในการกดไขกระดูกจากยา azathioprine, mercaptopurine, thioguanine

- Anticoagulant : อาจเสริมฤทธิ์กันทำให้

เลือดหยุดยาก เพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดเลือดออกในระบบทางเดินอาหาร

- Glucocorticoids : เพิ่มอาการข้างเคียงในระบบทางเดินอาหาร

ลดฤทธิ์ของยา : ลด bioavailability ของยา digoxin

ข้อควรระวัง

1. ควรใช้อย่างระมัดระวังในผู้ป่วยโรคไต ตับอ่อนอักเสบ การทำงานของตับผิดปกติ
2. ควรหยุดใช้ยาถ้าผู้ป่วยมีอาการทนยาไม่ได้ อย่างเฉียบพลัน (acute intolerance syndrome) เช่น ตะคริว ปวดท้องเฉียบพลัน ถ่ายอุจจาระเป็นเลือด ใช้ปวดศีรษะ ผื่น
3. ผู้ป่วยที่มีรูเปิดท่ายกระเพาะอาหารตีบ ยาเม็ดจะค้างอยู่ในกระเพาะอาหารนาน ทำให้การแตกตัวของยาบริเวณลำไส้ใหญ่ช้าลง
4. ควรตรวจดูภาวะถุงหุ้มหัวใจอักเสบ (pericarditis) ในผู้ป่วยที่มีอาการเจ็บหน้าอก
5. ไม่มีรายงานประสิทธิภาพและความปลอดภัยของการใช้ในเด็ก

ข้อห้ามใช้

- มีประวัติแพ้ salicylic acid หรืออนุพันธ์
- มีประวัติแพ้ sulfite (ในยาสวนทวารหนักมีส่วนประกอบของ potassium metabisulfite)
- ตับและไตทำงานผิดปกติอย่างรุนแรง
- มีประวัติของแผลที่กระเพาะอาหารและลำไส้
- ในผู้ป่วยที่มีการแข็งตัวของเลือดผิดปกติ มีแนวโน้มเลือดออกง่าย

บรรณานุกรม

1. Charles FL, Lora LA, Morton PG, Leonard LL. Drug information handbook. 13th ed. Lexi-Comp, 2005.
2. Carter MJ, Lobo AJ, Travis SP. Guidelines for the management of inflammatory bowel disease in adults. GUT 2004;53:V1-16.
3. Hanauer SB. Dose-ranging study of mesalazine(PENTASA) enemas in the treatment of acute ulcerative proctosigmoiditis: results of a multi-centered placebo-controlled trial. The US PENTASA Enema study group. Inflamm Bowel Dis 1998;4:79-83.